

The National Credit Act and the National Credit Regulator

the dti
Department:
Trade and Industry
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

North Sotho

1

Molao wa Dikoloto wa Bosetšhaba

Molao wa Nomoro ya 34 wa 2005

Maikemišetšo a Molao wo ke go kwalakwatša le go tšwetša pele go phela gabotse ga MaAfrika Borwa go tša leago le go tša ekonomi, go tšwetša pele mmara wa dikoloto le tswala ya yona, wo o tšwelago pele go ya go ile, wa boikarabelo, wa bokgoni, wo mokaone le wo o fihlelelegago, le go šireletša badiriši ba dikoloto.

O DUMELETŠWE kemoPresidente wa naga ka la 10 Matšhe 2006

Letšatši le kgwedi eo Molao o thomang go šoma : 1 June 2006

Molao o hloma National Credit Regulator go phethagatša thuto, ngwadiša ya barakgwebo, go romela melato go National Consumer Tribunal go tšea dikahlolo tša maleba, go tšwetša pele ditharollo tša mathata ka fao e sego ga semmušo, go nyakišiša dingongorego le go phethagatša Molao.

Maikemišetšo a Molao wa Dikoloto wa Bosetšhaba

- Go tšwetša pele lefelo la mebaraka leo le swarago batho ka go lekana le leo le sa ba kgethologanyego gore ba kgone go fihlelela sekoloto sa badiriši gomme ka lebaka leo go laola dikoloto tša badiriši ka kakaretšo le maemo ao a kaonafetšego a tshedimošo ya badiriši ba dikoloto;
- Go tšwetša pele maatlafatšo ya ekonomi ya bathobaso le go ba beng ba dithoto ka gare ga kgwebo ya dikoloto.
- Go iletša ditiro tše itšego tše di sego molaong ;
- Go tšwetša pele go aba le go šomiša dikoloto ka fao go nago le maikarabelo, gomme ka lebaka leo go iletša go aba dikoloto ka fao go hlokago boikarabelo;
- Go aba peakanyoleswa ya dikoloto sebakeng sa ge motho a tsene dikolotong tše dintši;
- Go laola tshedimošo ye e swerego ke dibiro tša dikoloto;
- Go dira gore dibiro tša dikoloto, baabi ba dikoloto le ditirelo tša keletšo ya dikoloto di ingwadiše;
- Go hloma mekgwa le melawana ye e amanago le badiriši ba sekoloto;
- Go tšwetša pele melawana ye e swanago ya phethagatšo ya molao ye e amanago le sekoloto sa bareki.
- Go hloma National Credit Regulator le National Consumer Tribunal

2

Dikoloto tša Bosetšhaba

- Polelo ye e šomišwago ka ditumelelanong tša dikoloto e swanetše go ba ye e tlwaelegilego e kwešišege;
- Dikhotheišene di swanetše go fiwa go ditumelelano tša dikoloto ka moka, gomme di swanetše go tlama mo matšatšing a kgwebo a 5;
- Papatšo le kwalakwatšo di swanetše go ba le tshedimošo ye e beilwego ka ga tshenyegelo ya sekoloto;
- Go rekišetša motho sekoloto ka legaeng /ntlong ya gagwe goba mošomong ga gwa dumelelwa;
- Go swanetše go fiwa mabaka ge e le gore kgopelo ya sekoloto e gannwe;
- Dikoketšego tša maitirišo tša mellwane ya dikoloto di a laolwa;
- Kadimišo ye e hlokago boikarabelo e ileditšwe;
- Tswala le ditšhelete tše di lefišwago di a laolwa go ditumelelano ka moka, go akaretšwa dikadimo tše nnyane;
- Dibiro tša dikoloto di a laolwa gomme badiriši ba na le tokelo ya go hwetša pego ya dikoloto ya mahala gatee ka ngwaga;
- Keletšo ya mabapi le dikoloto e a tsebagatšwa go kgontšha gore dikoloto di beakanywe leswa go badiriši bao ba tsenego dikolotong kudu.

Naa mošomo wa National Credit Regulator (NCR) ke eng?

National Credit Regulator e swanetše go:

- Nyakišiša ka ga mmara wa dikoloto, hlokomela phihlelelo ya dikoloto le tshenyegelo ya sekoloto go tseba mabaka ao a ka nyatšago phihlelelo ya sekoloto, bokgoni le tšhireletšo ya badiriši;
- Amogela le go nyakišiša dingongorego le go netefatša gore ditokelo tša badiriši di a šireletšwa, le go
- Phethagatša Molao le go tšea magato kgahlanong le dihlongwa tšeo di tshelago molao.
- What is the National Consumer Tribunal?
- Kgorotshoko ya Dikoloto ke sehlongwa seo se aroganego seo se ikemego go NCR. Kgorotshoko ye e bopilwe ke Modulasetulo le bonyane maloko a mangwe a lesome.
- Kgorotshoko ye e theeletša melato ka ga go se obamele Molao gomme e ka tsenya tirišong dikotlo tše di latelago go latela Karolo ya 150, go fa mohlala, go fega goba go phumola ngwadiša ya sehlongwa seo se ngwadišitšwego,
- ya laela gore modiriši a bušetšwe tšhelete efe goba efe ya tlaleletšo ye a e lefišitšwego yona, ya faena le go fa badiriši kimollo, bjalo bjalo.

3

Ditekanyetšo tša ka Lapeng tša Kgwedi le Kgwedi (Budget)

Letseno			
	Letseno le emetswego	Letseno la nnete	Phapano
Moputso/ mogolo			
Moputso/mogolo wa Molekane			
Ponase			
Tswala			
Letseno go tswala			
Palomoka			
Ditshenyegelo			
Rente			
Inšorentshe			
Makhura			
Ditefelo tša pankha			
Dikorosari			
Diaparo			
Tlhokomelo ya bana			
Mohlagase			
Boithabišo			
Dikadimo			
Dipoloko tša tšhelete			
Kalafo/Meno			
Mogala			
Palomoka			

Go ikgokaganya le National Credit Regulator (NCR)?

- Mogala wa kabelano:** 0860 627 627 goba 0860 NCR NCR
- Mathata a boingwadišo:** (011) 554 2600
- Emeile: ge o na le dipotšišo:** info@ncr.org.za goba **ge o na le Dingongorego ka Kakaretšo:** complaints@ncr.org.za goba **ge o na le Dingongorego tša Keletšo ya Dikoloto** dcomplains@ncr.org.za **goba go Kgopela Wekešopo:** workshops@ncr.org.za **Wepsaete:** www.ncr.org.za

4

Naa badiriši ba ka hwetša thušo bjang?

Badiriši ba ka ikgokaganya le NCR go hwetša keletšo le thušo ka ga tumellano efe goba efe ya sekoloto ye e welago ka fase ga NCR. NCR le yena a ka thuša badiriši ka mathata ao amanago le dibiro tša dikoloto goba le tshedimošo ya sekoloto le ka keletšo ya dikoloto.

Badiriši ba ka ikgokaganya gape le dihlolongwa tše di latelago tše di šomago kudu ka mehuta ye itšego ya dingongorego:-

- **Maditsela wa Ditirelo tša go dipanka (0860 800 900)** o šoma ka dingongorego tše di amanago le dipanka;
- **Maditsela wa Tshedimošo ya Dikoloto (0861 662 837)** O šoma ka dingongorego tše di amanago le dibiro tša dikoloto goba tshedimošo ya dibiro tša dikoloto;
- **Bolaodi bja Phrobentshe bja Merero ya Badiriši** bo šoma ka dingongorego tša badiriši.

NCR o tla somisana le Bolaodi bja Phrobentshe bja Merero ya Badiriši, Maditsela wa go Panka le Maditsela wa Tshedimošo ya Dikoloto go netefatša gore badiriši ba fiwa thušo ye kaone.

Naa ke ditumelano dife tše di welago ka fase ga Molao wo?

- Dikadimo le dikoloto tše dingwe go tšwa ka dipankeng, go akaretša dikadimo tša ditšhelete tša go reka dintlo, ditirelo tša go ntšha tšhelete ka phetišo pankeng, thušo ya ditšhelete tša go reka difatanaga le dikadimo tše dingwe tša mašelang ao o a šomišago go ya ka wena;
- Thušo ya tšhelete ya go reka fenišara, diakhaonte tša diaparo le mohuta o mongwe wa sekoloto go tšwa go barekiši;
- Dikadimo tše nnyane le ditheransekešene tša go reka diphahlo tše di šomišitšwego;
- Mohuta ofe goba ofe o mongwe wa sekoloto goba wa kadimo wo o filwego modiriši.

Naa molaophetošwa wa dikoloto wa bosetšhaba o ra goreng go wena bjalo ka modiriši?

Molaophetošwa wa Dikoloto wa Bosetšhaba (wa nomoro ya 19 wa 2014) le Melawana e bolela ka ga merero ye mmalwa, go akaretšwa:

5

Go tšwela pele go tloša tshedimošo ye e sa kgahlisego ya ge o feditše go lefa dikoloto

- ge e le gore o feditše go lefa sekoloto sa gago ka botlalo, gona moabi wa sekoloto, o swanetše gore mo matšatšing a supa ka morago ga go fetša go lefa ga gago a mpshafatše tshedimošo ye le dibiro tša dikoloto ka moka tše di ngwadišitšwego.
- dibiro tša dikoloto di swanetše go tloša maina ao a ngwadilwego a batho bao ba bego ba sa lefego dikoloto gabotse mo matšatšing a supa ka morago ga go hwetša tshedimošo ye e tšwago go moabi wa dikoloto gore o feditše go lefa sekoloto ka botlalo.
- ge moabi wa dikoloto a ka palelwa ke go mpshafatša tshedimošo ya mabapi le gore modiriši o feditše go lefa sekoloto ka botlalo, gona modiriši a ka romela ngongorego le NCR.

Melawana ye e meswa ye e sa tšwago go tsebagatšwa ya mabapi le go kgona go lefa sekoloto

Naa tšhekatsheko ya ge eba o kgona go lefa sekoloto ke eng?

- Ye ke tšhekatsheko goba teko ye e dirwago ke moabi wa sekoloto go tseba ge eba modiriši o kgona go tšea le go bušetša sekoloto ka ntle le go tsena dikolotong go fetišiša.
- Dinyakwa tša tšhekatsheko di šoma go baabi ba dikoloto ka moka.
- Baabi ba dikoloto ba gapeletšega go dira ditshekatsheko tša maleba go bona ge eba modiriši o kgona go lefa pele ga ge ba ka mo fa sekoloto.
- Modiriši o gapeletšega go fa bohlatse bja maleba le go tsebagatšwa go moabi wa dikoloto gore moabi wa dikoloto a kgone go dira tšhekatsheko ka maleba.
- Moabi wa dikoloto o swanetše go tšea dikgato tše di kwagalago go netefatša gore modiriši o kwešiša ditokelo, ditlamego, dikotsi le ditshenyegelo tše di amanago le tumelano ya sekoloto.

Go sekaseka maemo a ditšhelete a modiriši ka maleba, moabi wa dikoloto o swanetše go:

- Hlokomela letseno la modiriši ka moka pele go gogwa ditšhelete tše dingwe, dišhelete tše di gogwago, ditshenyegelo tša go phela tša fasefase le dikoloto tše dingwe.

6

- Kgopela ditatamente tša pankana tša dikgwedi tše tharo goba Dilipi tša moputso (tokomane ya mathomong goba dikhopi tše di setifailwego).
- Hlokomela gore modiriši o be a lefa dikoloto bjang mo nakong ye e fetilego.
- Dira nyakišišo ye mo matšatšing a kgwebo a supa pele a ka dumelela sekoloto se fiwa modiriši goba pele modiriši a ka oketša mollwane wa sekoloto seo se lego gona, goba mo matšatšing a lesomenne ge e le gore kadimo ke ya go reka ntlo.

Ge e le gore modiriši ga a thabišwe ke dipelo tša tšhekatsheko ya dikoloto, **a ka romela ngongorego ya gage go moabi wa dikoloto gomme ge a sa kgotsofale a ka dipoeple**, a ka fetišetša ngongorego yeo pelo go NCR

Go iletša go rekiša le go tšea sekoloto seo se feletšwego ke nako goba sekoloto sa "kgale".

- Mo lebakeng la mengwaga ye e fetilego ya go latelana ye meraro fao moabi wa dikoloto a sego a go romela kgorotsheko ka lebaka la sekoloto se;
- Mo mengwageng ye e fetilego ya go latelana ye meraro o se wa dumela sekoloto ka molomo goba ka lengwalo; le/goba
- O se wa ka wa lefa goba wa tshephiša go lefa sekoloto seo se šetšego.

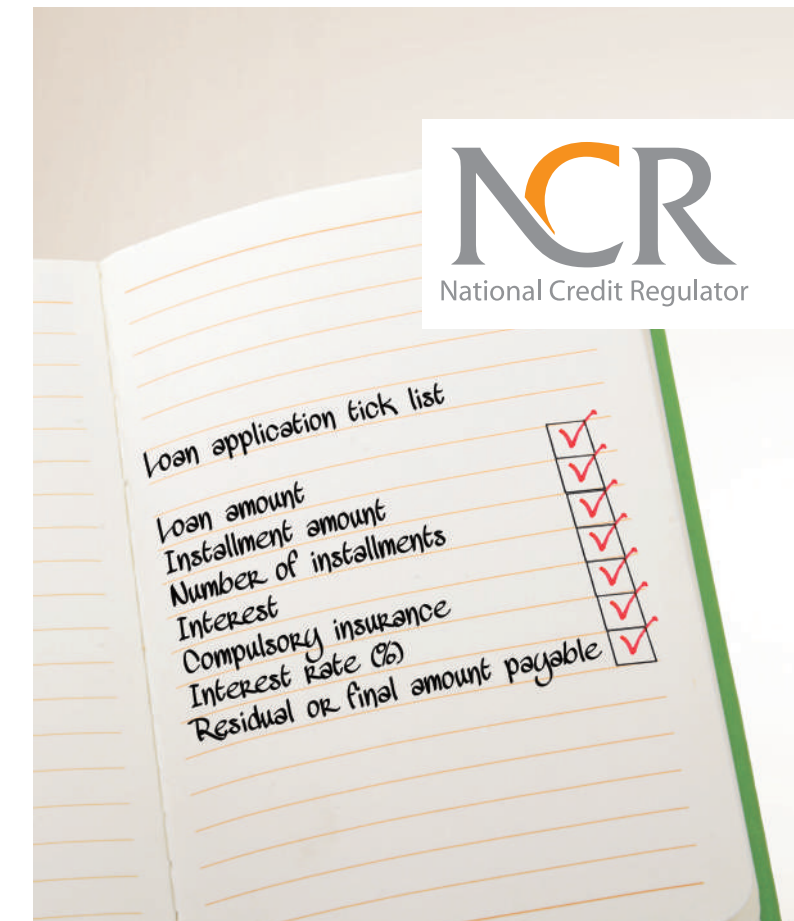
Hlokomela gore: Ge e le gore mabaka a a ka mo godimo a fihleletšwe gona sekoloto se feletšwe ke nako. Ga o gapeletšega ka fase ga molao go lefa sekoloto seo gomme sekoloto seo se ka se tsošološwe.

Naa ke ditokelo dife tše o nago le tšona?

- O na le tokelo ya go kgopela, le go hwetša bohlatse bja gore ke neng la mafelelo fao o ilego wa lefa sekoloto.
- O na le tokelo ya go kgopela, le go hwetša bohlatse bja ge eba go ilwe gwa šomišwa taelo ya kgorotsheko ya mabapi le sekoloto se.
- O na le tokelo ya go tsebiša mokgoboketši wa dikoloto gore ga o gapeletšega ka fase ga molao go lefa sekoloto ka ge se feletšwe ke nako.
- Ge e le gore o tsebišitše mokgoboketši wa dikoloto gore sekoloto se feletšwe ke nako le gore ga o gapeletšega ka fase ga molao go se lefa, gona mokgoboketši wa dikoloto o swanetše go emiša go ikgokaganya lewena.

7

Ka mehla netefatša gore baabi ba gago ba dikoloto ba tsebagatšwa ditshenyegelo ka moka tša kgopelo ya sekoloto.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo letšetša **0860 627 627** | www.ncr.org.za